

873.

**OBWIESZCZENIE MINISTRA WYZNAŃ RELIGIJ-
NYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO**

z dnia 9 listopada 1932 r.

**w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia
1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli.**

Na podstawie ust. 2 art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 773) ogłaszam tekst ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530) w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 listopada 1932 r. z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych rozporządzeniami Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 592) i z dnia 21 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 773), przy zastosowaniu nowej numeracji artykułów oraz powołań artykułów i ustępów.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz*

Załącznik do obwieszczenia Ministra
W. R. i O. P. z dnia 9 listopada 1932 r.
(poz. 873).

U S T A W A

z dnia 1 lipca 1926 r.

o stosunkach służbowych nauczycieli.**R o z d z i a ł I.****Postanowienia wstępne.****Art. 1.**

Przepisy ustawy niniejszej stosują się do nauczycieli szkół państwowych i publicznych, podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, — z wyjątkiem nauczycieli szkół akademickich i szkół, uznanych za równorzędne ze szkołami akademickimi.

Postanowieniom ustawy niniejszej nie podlegają natomiast osoby, pełniące służbę nauczycielską na podstawie umowy (nauczyciele kontraktowi). Zasady umów dla nauczycieli tej kategorii określi rozporządzenie Ministra.

Przepisom ustawy niniejszej, mówiącym o nauczycielach, podlegają również wychowawczynie ochronek, asystenci i instruktorzy szkolni oraz dyrektorzy i kierownicy szkół, jeżeli ustawa niniejsza inaczej nie stanowi.

Przez nauczycieli rozumieć należy także nauczycielki, asystentki i instruktorki, przez dyrektorów i kierowników — także przełożone i kierowniczk.

Art. 2.

Stosunek służbowy nauczycieli, podlegających ustawie niniejszej, ma charakter publiczno-prawny, może być zmieniony, zawieszony lub rozwiązany wyłącznie przy zastosowaniu przepisów prawa publicznego, a w szczególności postanowień niniejszej ustawy.

R o z d z i a ł II.**Zawiązanie stosunku służbowego. Ustalenie.****Art. 3.**

Stosunek służbowy nauczyciela zawiązuje się przez mianowanie z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego. W piśmie nominacyjnym wymienia się stanowisko, szkołę, miejscowość, tytuł urzędowy, normy uposażenia służbowego oraz władzę, u której mianowany ma się zgłosić celem objęcia obowiązków służbowych.

Nauczycieli mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, lub też upoważniona przez niego władza szkolna.

Art. 4.

Nauczycielem może być mianowany obywatel polski o nieskazitelnej przeszłości, posiadający zdolność do działań prawnych, który wykaże się dowodami, stwierdzającymi wymagane dla danej kategorii szkół kwalifikacje zawodowe, posiada odpowiednie do zawodu warunki fizyczne, oraz włada poprawnie językiem polskim w słowie i piśmie.

Nauczyciele religii poza warunkami, wskazanymi wyżej w ustępie poprzednim, posiadać powinny zezwolenie swej władzy duchownej, o ile wymagają tego właściwe przepisy kościelne lub wyznaniowe.

Nie mogą być mianowane osoby, karane sądownie za działalność na szkodę Państwa, za przestępstwa, popełnione z chęci zysku lub przeciw obyczajności publicznej.

Art. 5.

Osoba, przeciw której toczy się postępowanie karno-sądowe, postępowanie upadłościowe lub o ubezwłasnowolnienie, nie może być mianowana nauczycielem, dopóki trwa to postępowanie.

Art. 6.

Kwalifikacje zawodowe oraz warunki fizyczne, jakim odpowiadać powinni kandydaci na stanowiska nauczycielskie, określają osobne przepisy.

Osobne przepisy określają również, w jakich przypadkach osoby, nie posiadające kwalifikacyj zawodowych, przepisanych dla danej kategorii szkół, będą mogły uzyskać nominację na nauczyciela.

Art. 7.

Do przyjęcia do służby nauczycielskiej potrzeba zezwolenia Ministra, jeżeli kandydat:

- a) ukończył lat 40 życia i bezpośrednio przedtem nie pracował w szkolnictwie, lub nie pozostawał w służbie państwowej;
- b) był karany sędownie lub wydalony ze służby państwowej (rządowej lub samorządowej).

Art. 8.

Nauczyciel może być stały lub tymczasowy.

Nauczyciel zostaje stałym z chwilą, gdy odpowiada trzem następującym warunkom:

- 1) ma trzy lata nieprzerwanej pracy nauczycielskiej (art. 9);
- 2) posiada przepisane dla ustalenia kwalifikacje zawodowe dla danej kategorii szkół;
- 3) w czasie służby otrzymał ostatnio co najmniej dostateczną ocenę kwalifikacyjną.

Przez pracę nauczycielską, wymaganą do ustalenia, należy rozumieć pracę w szkołach państwowych i publicznych oraz prywatnych, mających pełne lub niepełne prawa szkół państwowych lub publicznych.

Z pracy w szkołach państwowych lub publicznych w charakterze nauczyciela kontraktowego uwzględnia się tylko te okresy czasu, w ciągu których nauczyciel uczył co najmniej po 14 godzin tygodniowo.

Z pracy w szkołach prywatnych, mających wyżej wymienione prawa, uwzględnia się do ustalenia tylko dwa lata, o ile nauczyciel uczył w nich przynajmniej po 14 godzin tygodniowo. W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, Minister może wliczyć i trzeci rok pracy w tych szkołach.

Z pracy w szkołach prywatnych bez praw Minister może w przypadkach wyjątkowych zaliczyć lata pracy pod tym samym warunkiem.

Nauczyciel stały otrzymuje dekret ustalenia w ciągu trzech miesięcy od chwili ustalenia.

Nauczyciel stały, posiadający studia wyższe, zakończone przepisaniem egzaminami, otrzymuje po trzech latach stałej służby tytuł „profesora”.

Art. 9.

Przez nieprzerwany trzyletni okres pracy nauczycielskiej (art. 8) rozumie się czas faktycznego pełnienia obowiązków służbowych w szkole. Za przerwę w faktycznym pełnieniu tych obowiązków nie uważa się przerw z powodu choroby lub urlopu, jeżeli ich suma nie wynosi więcej, niż dwa miesiące. W razie, gdyby nauczyciel miał przerwy, trwające w sumie więcej niż dwa miesiące, to okres trzyletni przedłuża się o czas przerwy, przewyższającej dwa miesiące.

Art. 10.

Prawa, nabyte w służbie państwowej na podstawie art. 8, nie przysługują zasadniczo nauczycielowi stałemu, który ustąpił ze służby państwowej i ponownie do niej wraca. Jednakże Minister może mu je przywrócić, zależnie od przyczyn, dla których nauczyciel wystąpił ze służby, i od sposobu, w jaki to uczynił.

Art. 11.

Mianowanie na stałe posady nauczycieli, oraz na stanowiska dyrektorów i kierowników szkół odbywa się na podstawie konkursu.

Na każdą nowoutworzoną lub opróżnioną stałą posadę nauczyciela, czy stanowisko dyrektora i kierownika szkoły, o ile nie zostanie zajęte w drodze służbowej lub dyscyplinarnej, ogłasza się konkurs:

- a) na dyrektorów i kierowników szkół do dni 30;
- b) na nauczycieli — najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy.

Terminy liczy się od dnia utworzenia lub opróżnienia stanowiska.

Mianowanymi na stałe posady w drodze konkursu mogą być tylko nauczyciele stali (art. 8).

Posad i stanowisk, na które rozpisano konkurs, nie należy przed jego rozstrzygnięciem nadawać na stałe osobom, przeniesionym w drodze służbowej lub na własną prośbę.

Przy podwyższeniu stopnia organizacyjnego szkoły powszechnej z pierwszego stopnia na stopień wyższy, lub złączeniu kilku szkół stopnia pierwszego w jedną szkołę stopnia wyższego, należy rozpiścić konkurs na jej kierownika.

Postanowienia artykułu niniejszego nie mają zastosowania do duchownych nauczycieli religii katolickiej.

Art. 12.

Kierownikiem szkoły powszechnej drugiego lub trzeciego stopnia może zostać nauczyciel nie wcześniej, niż po dwóch latach pracy w charakterze nauczyciela stałego.

Dyrektorem szkoły średniej może zostać nauczyciel stały nie wcześniej, niż po 8 latach pracy nauczycielskiej.

Dyrektorem szkoły zawodowej Minister może zamianować wybitnego fachowca, nie mającego za sobą pracy nauczycielskiej, jeśli wzamian tego kandydat ma co najmniej pięcioletnią praktykę zawodową.

Dyrektorem państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zamianować wybitnego kierownika szkoły prywatnej, chociażby ten nie miał za sobą pracy w szkole państwowej, jeżeli odpowiada warunkom art. 8 i ma za sobą 8 lat pracy nauczycielskiej.

Dyrektor szkoły, który otrzymał stanowisko w sposób, wskazany w ustępach 3 i 4 artykułu niniejszego, uzyskuje ustalenie po trzech latach pracy w charakterze dyrektora przy jednoczesnym spełnieniu pozostałych warunków, określonych w art. 8.

Art. 13.

Objęcie służby w razie mianowania na podstawie art. 3 albo ustępów: trzeciego lub czwartego art. 12 ma nastąpić w dniu, wyznaczonym przez władzę, a jeśli go nie wyznaczyła, w ciągu dni piętnastu po doręczeniu pisma nominacyjnego.

Dla objęcia służby nauczyciel ma zgłosić się do bezpośredniego przełożonego, który stwierdzi datę objęcia służby na piśmie nominacyjnym.

W razie niezgłoszenia się w określonym terminie, nominacja (ustęp 1) traci ważność, jeżeli mianowany w ciągu dalszych dni piętnastu nie usprawiedliwił zwłoki na piśmie.

Art. 14.

Nauczyciel tymczasowy przy objęciu służby składa przyrzeczenie służbowe, nauczyciel stały przy ustaleniu — przysięgę służbową.

Tekst przyrzeczenia, względnie przysięgi ustali drogą rozporządzenia Minister.

Datę złożenia przyrzeczenia, względnie przysięgi, zaznacza władza na piśmie nominacyjnym i na dekrete ustalenia.

Art. 15.

Terminem, od którego liczy się służba nauczycielska, o ile nie była przerywana, jest termin oznaczony w pierwszym bez względu na kategorię szkoły piśmie nominacyjnym, lub — w braku takiego oznaczenia — dzień rzeczywistego objęcia służby.

W razie bezpośredniego przejścia do służby nauczycielskiej z państwowej służby cywilnej, na którą niniejsza ustawa nie rozciąga się, lub ze służby wojskowej — czas służby nauczycielskiej liczy się — o ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi, — od dnia zwolnienia od poprzednich obowiązków służbowych.

Jeżeli służba nauczycielska była przerywana, to terminem, od którego liczyć się będzie, jest termin oznaczony w pierwszym po ostatniej przerwie piśmie nominacyjnym lub — w braku takiego oznaczenia — dzień rzeczywistego objęcia służby w ostatnim jej okresie.

Czas spędzony w służbie nauczycielskiej przed przerwą Minister może zaliczyć w całości lub w części do służby nauczycielskiej.

Czas pracy kontraktowej, podczas pełnienia której nauczyciel otrzymał nominację, zalicza się w całości do służby nauczycielskiej wraz z przerwami wakacyjnymi, łączącymi się bezpośrednio z okresem pracy, jeżeli nauczyciel kontraktowy uczył przynajmniej 14 godzin tygodniowo.

Okres pracy, podczas którego nauczyciel kontraktowy uczył mniej, aniżeli 14 godzin tygodniowo, oraz czas pracy kontraktowej przerywanej Minister może zaliczyć do służby nauczycielskiej w całości lub w części.

Postanowienia ustępów: czwartego, piątego i szóstego artykułu niniejszego nie mają zastosowania przy obliczaniu czasu służby nauczycielskiej, policzalnego do wyслуги emerytalnej.

Nauczycielom przedmiotów zawodowych w szkołach zawodowych właściwy Minister za zgodą Ministra Skarbu może w całości lub w części zaliczyć do służby nauczycielskiej czas poprzedzającej służbę nauczycielską pracy zawodowej nie w zawodzie nauczycielskim lub służby państwowej nienauczycielskiej, o ile ta praca zawodowa lub służba państwowa nienauczycielska przysposobiła ich do wykonywania czynności w szkole zawodowej.

Terminem, od którego liczy się stała w rozumieniu ustawy niniejszej służba nauczycielska, jest termin oznaczony w dekrete ustalenia.

Art. 16.

W razie powrotu do służby nauczycielskiej ze służby w organach administracji szkolnej czas służby w administracji szkolnej wlicza się do czasu służby nauczycielskiej.

Rozdział III.

Wykaz służbowy.

Art. 17.

Dla każdego nauczyciela prowadzi władza szkolna wykaz służbowy, do którego wpisuje się wszystkie istotne dane, dotyczące nauczyciela i przebiegu jego służby.

Nauczyciel przy pierwszym objęciu służby składa władzy służbowej dokumenty osobiste, potrzebne do wypełnienia wykazu służbowego, w dalszym zaś ciągu służby obowiązany jest składać dokumenty, stwierdzające zmiany, które nie wynikają z zarządzeń władzy.

Władza zatrzymuje w aktach urzędowych odpisy złożonych dokumentów, same zaś dokumenty zwraca ich właścicielowi.

Nauczyciel ma prawo przeglądać swój wykaz służbowy, czynić z niego odpisy i wnosić reklamacje.

Wzór wykazu służbowego, jako też szczegółowe przepisy co do jego wypełnienia i prowadzenia ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów.

Rozdział IV.

Ocena pracy nauczyciela.

Art. 18.

Dla każdego nauczyciela prowadzi władza szkolna kartę kwalifikacyjną, która obejmuje oceny kwalifikacyjne nauczyciela.

Oceny kwalifikacyjne sporządza się co najmniej raz na dwa lata.

Ocena kwalifikacyjna składa się z opinii dwóch osób, powołanych do wykonywania nadzoru służbowego.

Stopnie oceny kwalifikacyjnej są następujące: dobry, dostateczny i niedostateczny.

Szczegółowe przepisy o kwalifikowaniu ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów.

Art. 19.

Jeżeli ocena jest niedostateczna, władza winna przesłać nauczycielowi orzeczenie pisemne z podaniem motywów oceny drogą służbową; w takim ra-

zie może nauczyciel w przeciągu dni 14 od dnia, następującego po doręczeniu mu orzeczenia, wnieść odwołanie przeciw niedostatecznej ocenie do władzy bezpośrednio wyższej od tej, która ocenę wydała, nie wyższej jednak od Kuratora Okręgu Szkolnego.

Odwołanie winno być rozstrzygnięte w ciągu trzech miesięcy, przyczem do czasokresu tego nie wlicza się feryj szkolnych.

Rozdział V.

Obowiązki.

Art. 20.

Nauczyciel obowiązany jest wiernie służyć Rzeczypospolitej i w tym duchu wychowywać młodzież, przestrzegać ściśle ustaw i rozporządzeń, pełnić obowiązki swego zawodu gorliwie, sumiennie i bezstronnie oraz dbać według najlepszej woli i wiedzy o dobro sprawy publicznej, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzonych sobie młodzieży, i spełniać, co temu dobru służy, a unikać wszystkiego, coby mu mogło szkodzić.

Art. 21.

W wykonaniu praw obywatelskich nauczyciel winien kierować się zawsze względami na szczególne obowiązki, jakie nakłada nań piastowanie publicznego urzędu, a przedewszystkiem stanowisko wychowawcy.

W szczególności winien nauczyciel dążyć do utrzymywania stałej łączności i zgodnego stosunku z rodzicami uczniów swej szkoły bez względu na ich wyznanie, narodowość, społeczne stanowisko i partyjno-polityczną przynależność.

Przy wykonywaniu przysługującego mu prawa publicznego omawiania spraw szkolnictwa, rozporządzeń i zarządzeń władz szkolnych nauczyciel obowiązany jest przestrzegać, by omawianie było ściśle rzeczowe, a forma jego nie uwłaczała powadze władz szkolnych.

Art. 22.

Nauczyciel obowiązany jest wypełniać zlecenia służbowe swoich przełożonych, o ile one wyraźnie nie sprzeciwiają się obowiązującym przepisom.

Jeżeli zlecenie służbowe jest w przekonaniu nauczyciela przeciwne dobru służby, albo dobru publicznemu w ogólności, albo też zawiera znamiona pomyłki co do faktu lub co do prawa, nauczyciel powinien wyjawić swoje spostrzeżenie władzy, która wydała zlecenie, a gdyby mimo to otrzymał ponownie to samo zlecenie, wykonać je. Jeżeli zlecenie było ustne, może zażądać, aby mu zostało powtórzone na piśmie. W przypadkach, kiedy znoszenie się z władzą pociągnęłoby za sobą niewykonalność lub bezprzedmiotowość zlecenia, nauczyciel obowiązany jest wykonać je, o ile nie grozi stąd niepowetowana szkoda. Po wykonaniu takiego zarządzenia nauczyciel ma jednakże prawo zawiadomić o wykonaniu

szkodliwego jego zdaniem zarządzenia władzę bezpośrednio przełożoną nad tą, która wydała zlecenie.

Art. 23.

Pisma w sprawach służbowych lub osobistych, dotyczących się stosunku służbowego, nauczyciel powinien składać za pośrednictwem swego bezpośredniego przełożonego.

Art. 24.

Nauczyciel jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie sprawy, o których powziął wiadomość, dzięki swemu stanowisku służbowemu, o ile sprawy te wyraźnie uznano za poufne, lub gdy utrzymania ich w tajemnicy wymaga dobro publiczne, inne względy służbowe, albo interes uczniów lub ich rodziców. W szczególności zaś nauczyciel winien zachować w tajemnicy przebieg obrad rad pedagogicznych (pełnych lub klasowych).

Nauczyciel powinien zachować tajemnicę wobec każdego, komu nie jest obowiązany donosić o tych sprawach służbowo, o ile właściwa władza w poszczególnym wypadku nie uwolni go od tego obowiązku.

Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie czynnej służby, jak też po przejściu w stan nieczynny, pozasłużbowy i na emeryturę oraz po rozwiązaniu stosunku służbowego z jakiegokolwiek powodu.

Art. 25.

Nauczyciel obowiązany jest zarówno w wykonywaniu obowiązków zawodowych, jak i poza służbą nauczycielską strzec powagi stanu nauczycielskiego, zachowywać się zawsze zgodnie z wymaganiami karnośći służbowej i unikać wszystkiego, co mogłoby obniżyć godność i zaufanie, którego stanowisko nauczycielskie wymaga.

W szczególności:

1) Nie wolno nauczycielowi żądać, ani przyjmować darów, ani innych korzyści, ofiarowanych mu bezpośrednio lub pośrednio z powodu czynności służbowych, związanych z jego stanowiskiem.

2) Nie wolno nauczycielowi oddawać się takiemu zajęciu ubocznemu, które mogłoby przeszkadzać w spełnianiu powinności nauczycielskich, nie odpowiada powadze stanu nauczycielskiego, albo też mogłoby wywołać uzasadnione przypuszczenia stronniczości lub interesowności.

Nie wolno nauczycielowi przyjąć zajęcia ubocznego, przynoszącego mu jakąkolwiek korzyść materialną, bez zezwolenia Ministra, lub władzy przez niego upoważnionej.

3) Nie wolno nauczycielowi wchodzić w związki lub znowy, mogące zakłócić należyty bieg zarządu państwowego, lub normalne spełnianie obowiązków nauczycielskich.

4) Bez zezwolenia władzy nie wolno nauczycielowi należeć do żadnych związków zagranicznych.

Również po przeniesieniu w stan nieczynny lub pozasłużbowy winien nauczyciel zachowywać się

w sposób, któryby powadze jego stanowiska nie ubliżał.

Art. 26.

Nauczyciel obowiązany jest wybrać stałe miejsce zamieszkania tak, by mógł podołać punktualnie wszystkim obowiązkom służbowym.

Powinien podać do wiadomości bezpośredniego przełożonego adres swego zamieszkania i zgłosić każdą jego zmianę. To samo obowiązuje co do miejsca pobytu poza miejscem stałego zamieszkania, jeżeli nauczyciel przebywa w niem dłużej niż dwa tygodnie. Nauczyciel w stanie nieczynnym lub poza-służbowym powinien podać adres swego zamieszkania do wiadomości władzy, której ostatnio podlegał.

Art. 27.

Nauczyciel jest obowiązany najpóźniej do dni 14 po zawarciu małżeństwa donieść o tem władzy.

Art. 28.

Nauczyciel obowiązany jest donieść możliwie rychło swemu bezpośredniemu przełożonemu o każdej przeszkodzie w wykonaniu obowiązków służbowych z podaniem przypuszczalnego czasu trwania tej przeszkody.

Władza może zażądać odpowiednich dowodów, stwierdzających istnienie przeszkody, a jeżeli jest nią choroba, — przyjąć do wiadomości świadectwo o chorobie, wystawione przez lekarza ordynującego, lub zarządzić urzędowe badanie bądź przez lekarza urzędowego, bądź przez komisję lekarską.

Na czas połogu należy się nauczycielce z reguły sześciotygodniowy urlop. Urlop dłuższy winien być udzielony na podstawie urzędowego świadectwa lekarskiego.

Urzędowe świadectwo lekarskie o chorobie nauczyciela winno być decydujące dla postanowienia władzy.

Nieobecność w służbie nauczycielki, spowodowana okresem połogu, nie pociąga żadnej zmiany w jej uprawnieniach służbowych.

Nauczyciel, którego nieobecność na służbie z powodu choroby trwa dłużej niż rok, może być zarządzeniem władzy zwolniony ze stanowiska przy ewentualnem zastosowaniu postanowień ustawy emerytalnej.

O ile stan zdrowia nauczyciela, wymagający poratowania, nie wyklucza możliwości pełnienia obowiązków służbowych, nauczyciel może wstrzymać się od pełnienia służby nie inaczej, jak po otrzymaniu urlopu. Prośba o taki urlop ma być do dni 30 rozpatrzona i rozstrzygnięta.

Za czas samowolnej, nieusprawiedliwionej nieobecności w służbie nauczyciel traci uposażenie. Wyplacone uposażenie winno być potrącone przy najbliższej wypłacie uposażenia. Oprócz tego władza może wytoczyć nauczycielowi dochodzenie dyscyplinarne.

W wypadku, gdy nauczyciel zostanie przez komisję dyscyplinarną uwolniony od zarzutu samowol-

nej, nieusprawiedliwionej nieobecności, potrąconą część uposażenia należy mu zwrócić.

Art. 29.

Wymiar godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych w szkole, normują osobne przepisy.

W niedziele i święta nauczyciel jest zasadniczo wolny od zajęć służbowych. Minister wyda rozporządzenie, określające, w jakich wypadkach i którzy nauczyciele będą obowiązani do uczęszczania na nabożeństwa szkolne, oraz do urządzania konferencji z rodzicami, jeżeli nie będzie można ich urządzić w dni powszednie.

Art. 30.

Ze względu na cel, lata służby lub szczególne warunki nauczania lub warunki osobiste oznaczona przez Ministra władza może bądź z urzędu, bądź na prośbę obniżyć nauczycielowi wymiar godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych w szkole (art. 29).

W tym przypadku nauczyciel nie może doznać uszczerbku ani w uposażeniu, ani w innych prawach służbowych.

Art. 31.

W razie potrzeby nauczycielowi, pozostającemu na etacie jednej szkoły, władza może polecić równocześnie spełnianie obowiązków w innej szkole, a to łącznie w obu szkołach w liczbie godzin, nieprzekraczającej odpowiedniej normy, o której mowa w ustępie pierwszym artykułu 29, jeżeli obie szkoły są tej samej kategorii i znajdują się w tej samej miejscowości.

Jeżeli szkoły są różnych kategorii i do szkoły, na której etacie znajduje się nauczyciel, jest przywiązany niższy wymiar godzin, wymiar ten stosuje się i do obowiązków nauczyciela w drugiej szkole, jeżeli zaś do szkoły, na której etacie znajduje się nauczyciel, jest przywiązany wyższy wymiar godzin, wówczas do obowiązków nauczyciela w drugiej szkole stosuje się niższy wymiar, przywiązany do tej szkoły.

Art. 32.

Stosunki służbowe nauczycieli podczas pełnienia służby wojskowej normuje osobna ustawa.

Rozdział VI.

Prawa.

Art. 33.

Nauczyciel jest uprawniony do używania należnego mu stosownie do pisma nominacyjnego tytułu urzędowego i ma prawo, by zarówno w stosunkach służbowych, jak i w ogłoszeniach urzędowych określano go tym tytułem. Tytuły są następujące: dyrektor (przełożona), kierownik (czka), profesor (ka), nauczyciel (ka), nauczyciel (ka) religii, asystent (ka), instruktor (ka), wychowawczyni ochronki.

Art. 34.

Uposażenie nauczyciela oraz normy wynagrodzenia za dodatkowe czynności ponad wymiar godzin obowiązkowych określa inna ustawa.

Przy określaniu wysokości uposażenia uwzględnia się czas służby nauczycielskiej, obliczony na podstawie art. 15 ustawy niniejszej.

Art. 35.

Nauczycielowi i jego najbliższej rodzinie Skarb Państwa zapewnia należytą opiekę lekarską i środki lecznicze w zakresie, przewidzianym w osobnej ustawie.

Przepisy osobnej ustawy regulują również sprawę udzielania zaliczek z funduszków państwowych, sprawę diet, normalnych kosztów podróży służbowej, kosztów przeniesienia, wreszcie kosztów kształcenia dzieci.

Art. 36.

Nauczycielowi służy prawo do zaopatrzenia emerytalnego, a wdowie i sierotom po nim do zaopatrzenia wdowiego i sierociego, zgodnie z ustawą emerytalną.

Art. 37.

Jeżeli w razie wypadku choroby zakaźnej nauczyciel na życzenie władzy zgodzi się odosobnić od chorych swej rodziny, to należy mu się zwrot powstałych stąd wydatków koniecznych.

Art. 38.

Prawo do uposażenia i wynagrodzenia nie może być pod rygorem nieważności przeniesione na inne osoby.

Art. 39.

Uposażenie i dodatkowe wynagrodzenie nauczyciela ulega zajęciu administracyjnemu tudzież zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu nie więcej niż do wysokości jednej piątej części sumy uposażenia i wynagrodzenia, przyczem pozostałe trzy piąte są wolne od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Art. 40.

Tytułem wyjątku od powyższej zasady ogólnej (art. 39) uposażenie i wynagrodzenie dodatkowe nauczycieli ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu za alimenty do wysokości dwóch piątych sumy uposażenia i wynagrodzenia, przyczem pozostałe trzy piąte są wolne od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Przy zbiegu zapowiedzeń za alimenty i za inne należności lub długi, jedna piąta część sumy uposażenia i dodatkowego wynagrodzenia staje się przedmiotem stosunkowego podziału zarówno na alimenty, jak i inne należności lub długi, drugą zaś piątą część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów, o ileby pierwsza jedna piąta część na nie przy zbiegu innych wierzycieli nie wystarczała.

Art. 41.

Wyłącza się zupełnie z pod zapowiedzeń i zajęć określonych w artykułach 39 i 40:

- a) diety i koszty podróży w sprawach służbowych oraz koszty przeniesienia;
- b) wszelkie wsparcia i zapomogi przyznane nauczycielowi poza jego uposażeniem służbowym, jako to: na leczenie jego lub jego rodziny, na pogrzeb jego rodziców, żony lub dzieci, z powodu klęski elementarnej lub innego nieszczęśliwego wypadku, albo też w innych szczególnych, zasługujących na uwzględnienie wypadkach.

Art. 42.

Nauczyciele, z wyjątkiem dyrektorów i kierowników, mają prawo podczas feryj szkolnych oddać się z miejsca zamieszkania, o ile nie przeszkadza im temu szczególne obowiązki, jako to: zastępstwo dyrektora lub kierownika, odbywanie egzaminów i t. p., przyczem winni podać bezpośrednio przełożonemu adres i jego zmianę zgodnie z postanowieniem art. 26.

Dyrektorowie i kierownicy po należytem załatwieniu pilnych czynności urzędowych, jeżeli szczególne względy służbowe nie wymagają ich obecności w miejscu służby, mają prawo do urlopu w czasie feryj szkolnych z tem ograniczeniem, że urlop ich w czasie feryj głównych kończy się na 5 dni przed początkiem następnego roku szkolnego.

Rozporządzenie Ministra ureguje sprawę zastępstwa dyrektorów i kierowników podczas feryj.

Art. 43.

Władza może w każdej chwili wstrzymać rozpoczęcie albo zarządzić przerwanie urlopu lub wycieczki ferjalnego na czas, w którym wymagają tego ważne i nie cierpiące zwłoki względy służbowe. Podróż, spowodowaną odwołaniem, należy traktować jako podróż służbową.

Art. 44.

Jeżeli skutkiem zarządzenia, o którym mowa w artykule poprzednim, nauczyciel nie miałby w czasie feryj wycieczki nawet w wymiarze urlopu wycieczkowego, przepisane dla urzędników państwowych, służy mu prawo do uzupełniającego urlopu wycieczkowego w ciągu roku szkolnego.

Art. 45.

Poza ferjami nauczyciel może otrzymać płatny lub bezpłatny urlop:

- a) dla poratowania zdrowia (ust. 7 art. 28);
- b) dla załatwienia ważnych spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych;
- c) dla dalszego kształcenia się zawodowego;
- d) dla celów naukowych lub oświatowych.

Art. 46.

Jeżeli urlop dla poratowania zdrowia trwa nieprzerwanie dłużej niż rok, a urlop dla załatwienia spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych nieprzerwanie dłużej niż dwa miesiące, to za dalszy czas urlopu wstrzymuje się uposażenie służbowe.

Czas trwania takiego urlopu bez uposażenia nie może przenosić lat dwóch; czasu tego nie wlicza się do czasu służby czynnej.

Minister może od przepisów, podanych wyżej w ustępie pierwszym, odstąpić z wyjątkowo ważnych powodów.

Przy obliczeniu rocznego, względnie dwumiesięcznego czasu trwania urlopu, liczy się jako przerwy w urlopie tylko te okresy odbywania czynnej służby, które wynoszą przynajmniej połowę czasu spędzonego bezpośrednio przedtem na urlopie. O ile służba czynna trwa krócej, nie stanowi ona przerwy w urlopie, a poszczególne okresy urlopu liczy się razem.

Art. 47.

Nauczyciel stały w ciągu pierwszych 20 lat swej służby czynnej ma prawo otrzymać pięcioletni lub wyjątkowo dłuższy urlop płatny dla celów dalszego kształcenia się zawodowego.

Art. 48.

Przekroczenie urlopu bez należytego usprawiedliwienia uważa się za samowolne uchylenie się od służby, pociągające za sobą skutki, przewidziane w ustępie ósmym art. 28, względnie w ustępie czwartym art. 61.

Art. 49.

Nauczyciel z chwilą wyboru do ciała ustawodawczego otrzymuje na czas trwania mandatu urlop bezpłatny.

Czas sprawowania mandatu zalicza się do czasu służby i do wysługi emerytalnej.

Nauczyciela nie można pociągnąć do odpowiedzialności służbowej za jego działalność w charakterze członka ciała ustawodawczego. Po wygaśnięciu mandatu nauczyciel powraca na poprzednie stanowisko.

Art. 50.

Nauczycielom służy przy pełnieniu obowiązków służbowych prawo do ochrony, przyznanej ustawami karnymi urzędnikom państwowym.

Rozdział VII.

Zmiany w stosunku służbowym.

Art. 51.

Nauczyciel może być każdej chwili na własną prośbę przeniesiony przez właściwą władzę do innej szkoły.

Jeżeli zdaniem władz szkolnych względny organizacyjny tego wymagają można przenieść nauczyciela na równorzędne stanowisko do innej szkoły.

Minister może przenieść nauczyciela do innej szkoły, o ile tego wymaga dobro szkoły.

Nauczyciel może być przeniesiony do służby, podlegającej innym przepisom w tym samym dziale zarządu państwowego tylko za jego zgodą bez obniżenia posiadanej grupy uposażenia, jeżeli stosunek służbowy, unormowany innymi przepisami, ma charakter publiczno-prawny. Przeniesienia nauczyciela dokonywa Minister lub też upoważniona przez niego władza szkolna.

Przeniesienie duchownego nauczyciela religii katolickiej następuje w porozumieniu z biskupem diecezjalnym lub — jeżeli odnośnie szkoły znajdują się w dwóch diecezjach — z biskupami obu diecezji.

Przy przeniesieniach z urzędu lub w drodze konkursu należy zwrócić nauczycielowi koszty przeniesienia w wysokości, określonej przepisami uposażeniowymi.

Przy przeniesieniach na własną prośbę może Minister przyznać koszty przeniesienia w całości lub w części.

Nauczycielce zamężnej, która w przypadku przeniesienia z urzędu lub dyscyplinarnego musiałaby opuścić miejsce stałego zamieszkania swego męża, służy prawo przejścia na własną prośbę w stan pozasłużbowy.

Minister lub też upoważniona przez niego władza szkolna może nauczyciela — za jego zgodą — przydzielić czasowo do służby w innej szkole.

Art. 52.

Do przesiedlenia się należy wyznaczyć nauczycielowi odpowiedni czas i uwolnić go w odpowiednim terminie od pełnienia służby, uwzględniając w miarę możliwości jego warunki osobiste, rodzinne i komunikacyjne. Dla objęcia nowego stanowiska nauczyciel ma się zgłosić do bezpośredniego przełożonego, który stwierdzi datę objęcia służby na dekrecie przeniesienia.

Art. 53.

Jeżeli wskutek zmiany organizacji szkoły nie ma możliwości zatrudnienia nadal nauczyciela stałego, lub też jeżeli zająd okoliczności, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie nauczyciela stałego na odpowiadającej jego stanowisku służbowemu posadzie, Minister może go przenieść w stan nieczynny.

Przez cały czas pozostawania w stanie nieczynnym nauczyciel pobiera przysługujące mu pełne uposażenie służbowe.

Czas, spędzony w stanie nieczynnym, wlicza się tylko do wymiaru emerytury.

Nauczyciel w stanie nieczynnym może być każdego czasu powołany zpowrotem do służby czynnej. O ile jednak powołanie to nie nastąpi w ciągu pół roku od chwili przejścia w stan nieczynny, należy nauczyciela zwolnić przy zastosowaniu odnośnych przepisów ustawy emerytalnej.

Art. 54.

Nauczycielce zamężnej, która wniosła podanie o przeniesienie do miejscowości, będącej miejscem

stałego zamieszkania jej męża, służy prawo przejścia na własną prośbę w stan pozasłużbowy, jeżeli podanie jej o przeniesienie nie zostanie przez władzę uwzględnione (art. 51).

Art. 55.

Nauczycielka zamężna, pozostająca w stanie pozasłużbowym, nie pobiera uposażenia służbowego, a czasu, spędzonego w tym stanie, nie wlicza się jej ani do czasu służby czynnej, ani do wymiaru emerytury.

Art. 56.

Nauczycielka w stanie pozasłużbowym może być każdego czasu powołana do służby czynnej albo wtedy, gdy w miejscu stałego zamieszkania jej męża okaże się możliwość nadania jej stanowiska służbowego, albo też wtedy, gdy zgodzi się objąć stanowisko w innej, niż miejsce stałego zamieszkania męża, miejscowości.

O ile jednak w ciągu 5 lat od chwili przejścia w stan pozasłużbowy nauczycielka zamężna nie objęła ponownie stanowiska służbowego, lub o ile w tym czasie nie przeszła w stan spoczynku z powodu niezdolności do pracy, należy rozwiązać z nią stosunek służbowy i przyznać jej odprawę w wysokości jednomiesięcznego, pełnego ostatnio pobieranego uposażenia służbowego za każdy pełny rok, przesłużony w państwowej służbie nauczycielskiej.

Art. 57.

Nauczycielowi można powierzyć czasowo czynności w urzędach administracji szkolnej tylko za jego zgodą. Odnośnie do tej służby podlega on przepisom ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Art. 58.

Do przejścia nauczyciela do innego działu służby państwowej potrzeba zezwolenia właściwej władzy szkolnej.

Rozdział VIII.

Rozwiązanie stosunku służbowego.

Art. 59.

Nauczyciel stały może być zwolniony ze służby, o ile w bezpośrednio po sobie następujących co najmniej półtorarocznych odstępach otrzymał dwukrotnie niedostateczną ocenę kwalifikacyjną. Przy zwolnieniu przyznaje się nauczycielowi uposażenie emerytalne, względnie jeżeli nie nabył praw emerytalnych, odprawę w wysokości określonej w ust. 2 art. 62.

Z nauczycielem religii, który pozbawiony został przez władze duchowne upoważnienia do nauczania religii, rozwiązuje się tem samem stosunek służbowy z pozbawieniem wszelkich praw z niego wynikających; Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Pu-

blicznego w porozumieniu z Ministrem Skarbu może jednak w wyjątkowych przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, przyznać nauczycielowi religii, który pozbawiony został przez władze duchowne upoważnienia do nauczania religii, zaopatrzenie emerytalne, o ile nauczyciel taki posiada w dniu pozbawienia go uprawnień co najmniej 25 lat, zaliczalnych do wysługi emerytalnej w myśl przepisów o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonariuszów państwowych.

Stosunek służbowy nauczyciela stałego może być rozwiązany przez dobrowolne wystąpienie jego ze służby państwowej.

Stosunek służbowy nauczyciela tymczasowego może być rozwiązany albo przez jednostronne zarządzenie władzy pod warunkami, ustawą niniejszą określonymi, albo przez dobrowolne wystąpienie nauczyciela ze służby.

Art. 60.

Zamiar dobrowolnego wystąpienia ze służby nauczyciel powinien zgłosić u właściwej władzy na piśmie.

Rozwiązanie stosunku następuje przez przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu ze służby przez tę władzę, która nauczyciela zamianowała.

Przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu ze służby można uzależnić od należytego oddania urzędowania, ostateczną zaś decyzję co do zgłoszenia o wystąpieniu ze służby odroczyć tylko wtedy, gdy nauczyciel pozostaje w śledztwie karnem albo dyscyplinarnem, lub zalega z zobowiązaniami pieniężnymi, wynikłymi ze stosunku służbowego.

Art. 61.

O ile nauczycielowi nie zakomunikowano żadnej decyzji w sprawie jego zgłoszenia o wystąpieniu ze służby w ciągu czterech tygodni, zgłoszenie to uważa się za przyjęte.

Przeciwko warunkowemu przyjęciu lub odroczeniu przyjęcia zgłoszenia o wystąpieniu ze służby nauczyciel może wnieść w ciągu dni 14 od dnia doręczenia decyzji zażalenie do władzy bezpośrednio wyższej, która najdalej w ciągu sześciu tygodni wyda ostateczną decyzję.

Zwolnienie w zasadzie następuje w końcu roku szkolnego.

Samowolne uchylene się od służby w ciągu 4 tygodni, o ile nie zostanie przez władze uznane za usprawiedliwione, uważa się za dobrowolne wystąpienie ze służby, co zostaje stwierdzone jednostronnem zarządzeniem władzy, powołanej do mianowania, nie niższej jednak niż II instancji.

Art. 62.

Stosunek służbowy nauczycieli tymczasowych może władza rozwiązać każdej chwili.

Jeżeli taki nauczyciel służył więcej niż rok nie-nagannie a nie mają do niego zastosowania przepisy art. 94, należy mu się odprawa w wysokości jedno-

miesięcznego, pełnego, ostatnio pobieranego uposażenia służbowego za każdy pełny rok, przesłużony w państwowej służbie nauczycielskiej, nieprzekraczająca jednak ogółem pięciomiesięcznego jego uposażenia.

Art. 63.

Z nauczycielem tymczasowym, który otrzymał ocenę kwalifikacyjną niedostateczną, należy rozwiązać stosunek służbowy przy zastosowaniu postanowień ust. 2 art. 62.

Art. 64.

W przypadku, przewidzianym w art. 62 i 63 należy nauczycielowi wypowiedzieć stosunek służbowy na trzy miesiące naprzód.

Art. 65.

Nauczyciel i jego rodzina tracą wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego:

- a) przez dobrowolne wystąpienie nauczyciela ze służby;
- b) skutkiem rozwiązania stosunku służbowego w myśl art. 62 z wyjątkiem praw, zastrzeżonych w ustępie drugim art. 62 i w art. 94;
- c) w razie wydalenia ze służby, o ile orzeczenie dyscyplinarne inaczej nie stanowi.

W przypadku ponownego wstąpienia do służby państwowej może Minister przywrócić prawa, nabyte poprzednią służbą.

Art. 66.

Mianowanie nauczyciela będzie uznane za nieważne, a nauczyciel będzie wydalony ze służby, jeżeli mianowanie uzyskał na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych lub fałszywego zeznania o posiadanych kwalifikacjach zawodowych, albo wyda najaw okoliczności, w myśl obowiązujących przepisów nie dopuszczające mianowania.

Orzeczenie o unieważnieniu nominacji i wydaleniu ze służby wyda władza, która dokonała nominacji.

Rozdział IX.

Odpowiedzialność służbowa.

Postanowienia ogólne.

Art. 67.

Bezpośrednio i pośrednio przełożona władza ma prawo wytykać i ganić podległym nauczycielom niewłaściwości w zachowaniu się oraz uchybienia i niedbalstwo w wykonaniu obowiązków służbowych.

Nauczyciel, który przez czyn, zaniechanie lub zaniedbanie uchybia obowiązkowi swego stanowiska (Rozdział V) w służbie i poza służbą, podlega poza sądową odpowiedzialnością karną lub cywilną także odpowiedzialności porządkowej lub dyscyplinarnej.

Art. 68.

Minister wyda osobne rozporządzenie, normujące odpowiedzialność dyscyplinarną nauczycieli tymczasowych.

Art. 69.

Przeciw nauczycielowi, będącemu członkiem ciała ustawodawczego, nie wolno podczas trwania mandatu bez zgody tegoż ciała wdrażać postępowania porządkowego lub dyscyplinarnego, ani wdrożonego dalej prowadzić.

Art. 70.

Nauczyciel, skazany prawomocnym wyrokiem sądu karnego, podlega wydaleniu ze służby bez postępowania dyscyplinarnego, jeżeli wyrok pozbawia go zdolności do piastowania urzędu publicznego.

Art. 71.

Za występki służbowe ponosi nauczyciel odpowiedzialność dyscyplinarną, zaś za wykroczenia służbowe — odpowiedzialność porządkową.

Występkiem służbowym jest także naruszenie obowiązków służbowych, które powoduje obrazę interesu publicznego, lub naraża dobro publiczne na szkodę.

Wykroczeniem służbowym jest każde naruszenie obowiązku służbowego, nie posiadające wyżej podanych znamion występku służbowego.

Zbieg kilku wykroczeń służbowych lub ich powtarzanie się, jak również wykroczenie wśród okoliczności, szczególnie obciążających, uważa się za występki służbowy.

Do postępowania porządkowego i dyscyplinarnego nie należy rozstrzyganie o pretensjach cywilnych.

Odpowiedzialność za występki i wykroczenia służbowe ulega przedawnieniu, jeżeli w przeciągu lat 5 od chwili ich popełnienia władza nie wymierzyła kary porządkowej lub nie skierowała sprawy do komisji dyscyplinarnej; jeżeli jednak występki zawiera znamiona przestępstwa karnego, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie karne.

Kary.

Art. 72.

Karą porządkową jest upomnienie. Kary tej nie wpisuje się do wykazu służbowego.

Przed udzieleniem upomnienia należy dać nauczycielowi możliwość usprawiedliwienia się na piśmie.

Upomnienia udziela na piśmie z podaniem motywów władza, której szkoła bezpośrednio podlega, lub przełożona władza wyższa.

Przeciwko upomnieniu, udzielonemu przez Ministra, niema odwołania; przeciwko upomnieniu, udzielonemu przez inne władze szkolne, nauczyciel może wnieść w ciągu 8 dni odwołanie do władzy bezpośrednio wyższej.

Art. 73.

Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) nagana;
- 2) potrącenie jednorazowe, nie przekraczające 20% miesięcznego uposażenia;
- 3) potrącenie części uposażenia na określony przeciąg czasu, nie więcej wszakże niż 20% miesięcznie;
- 4) nagana z pozbawieniem awansu i wybieralności na czas od jednego roku do dwóch;
- 5) odliczenie lat służby od roku do trzech;
- 6) przeniesienie bez zwrotu kosztów przesiedlenia z pozbawieniem urzędu dyrektora lub kierownika przy równoczesnym powierzeniu obowiązków nauczyciela (w ściślejszym znaczeniu) w miejscu, oznaczonym przez Ministra lub władzę, którym to prawo zostanie przez Ministra przekazane;
- 7) zwolnienie ze służby państwowej z zachowaniem praw do uposażenia emerytalnego w stosunku do lat rzeczywiście wysłużonych, lub do odprawy;
- 8) wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej;
- 9) wydalenie z zawodu nauczycielskiego z pozbawieniem prawa zajmowania jakiegokolwiek stanowiska w szkolnictwie państwowym, publicznym lub prywatnym.

Kary wymienione w punktach 5 i 6 pociągają za sobą na przeciąg lat dwóch utratę prawa mianowania na wyższe stanowisko oraz prawa wyboru i wybieralności do wszystkich władz i ciał, tworzonych lub zasilanych drogą wyboru z pośród nauczycielstwa w zakresie administracji szkolnej.

Art. 74.

Kary dyscyplinarne na nauczycieli stałych może nakładać jedynie komisja dyscyplinarna w drodze orzeczenia, wydanego na podstawie wyniku postępowania dyscyplinarnego, przeprowadzonego zgodnie z niniejszą ustawą.

Przy wymierzaniu kar dyscyplinarnych, wymienionych w art. 73, należy w każdym poszczególnym wypadku mieć na względzie doniosłość występków służbowego i powstałych z tego powodu szkód, stopień winy, jako też dotychczasowe zachowanie się nauczyciela.

Kary dyscyplinarne wpisuje się do wykazu służbowego.

Orzeczenia dyscyplinarnego nie można znieść, ani zmienić zarządzeniem administracyjnym.

Art. 75.

Wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej lub z zawodu nauczycielskiego (art. 70 i 73 p. 8 i 9) pociąga za sobą utratę wszystkich praw, związanych z piastowaniem stanowiska, a również prawa do emerytury, lub do odprawy.

Art. 76.

Członkom rodziny wydalonego może Minister w razie okoliczności, zasługujących na uwzględnienie, przyznać odpowiedni stały zasiłek na utrzymanie, który jednak nie może przewyższać normalnego ich zaopatrzenia wdowiego lub sierociego.

Zasiłek taki przyznać można albo już z chwilą wstrzymania wypłaty uposażenia nauczyciela wydalonego, albo od chwili jego śmierci.

Do zasiłku powyższego mają zastosowanie postanowienia ustawy emerytalnej o zawieszeniu lub utracie prawa do zaopatrzenia wdowiego i sierociego.

Zawieszenie w pełnieniu służby.

Art. 77.

Każdy przełożony, powołany do wykonywania bezpośrednio lub pośrednio nadzoru służbowego, ma prawo zawiesić nauczyciela w pełnieniu służby, gdy nauczyciel odmówił jawnie posłuszeństwa służbowego wśród szczególnie ważnych okoliczności, albo, gdy ze względu na jakość zarzucanego mu uchybienia obowiązkowi służbowemu lub godności stanu nauczycielskiego, dalsze pozostawienie go w służbie naraziłoby powagę szkoły lub groziło dobru służby.

W analogicznych przypadkach służy prawo do zawieszenia w służbie również urzędnikowi, któremu powierzono przeprowadzenie wizytacji szkoły; zarządzone jednak w ten sposób zawieszenie może znieść władza przełożona nad urzędnikiem przeprowadzającym wizytację.

Art. 78.

Gdy przeciw nauczycielowi wdrożono postępowanie karno-sądowe lub dyscyplinarne, władza służbowa ma prawo zawiesić go w pełnieniu służby, o ile ze względu na rodzaj i doniosłość zarzucanego mu przestępstwa, lub występków służbowego, wskazanem jest usunąć go od wykonywania obowiązków służbowych.

W przypadku zarządzenia względem nauczyciela aresztu śledczego władza zawiesza go w pełnieniu służby.

Przeciwko zarządzeniu zawieszenia w służbie w myśl ust. 1 art. 77 oraz ust. 1 art. 78 przysługuje zawieszonemu prawo wniesienia zażalenia w terminie dni 5 do władzy bezpośrednio wyższej, a przeciwko zawieszeniu, zarządzonemu na podstawie ust. 2 art. 77 — do władzy przełożonej nad urzędnikiem, który zawieszenie zarządził. Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje skutków zawieszenia. O każdym zawieszeniu w służbie zawiadamia władza służbowa bezzwłocznie władzę bezpośrednio wyższą, która może z urzędu uchylić zawieszenie.

Władza, zarządzając zawieszenie w służbie, może ograniczyć na czas jego trwania uposażenie nauczyciela najwyżej do połowy, poczynając od dnia pierwszego miesiąca następującego po zawieszeniu.

Takiego ograniczenia uposażenia może władza dokonać również w stosunku do nauczyciela zawieszonemu na podstawie art. 77.

Przeciw zarządzeniu, zmniejszającemu uposażenie, może nauczyciel wnieść zażalenie do władzy wyższej w ciągu dni 5 od dnia doręczenia. Zażalenie nie wstrzymuje wykonania. Jeżeli na skutek zażalenia decyzja zostanie uchylona, wypłaca się nauczycielowi wstrzymaną część uposażenia.

Zawieszenie w służbie kończy się najpóźniej z chwilą ostatecznego zakończenia postępowania dyscyplinarnego.

O ile jednak przyczyny, które spowodowały zawieszenie, odpadną wcześniej, właściwa władza uchyla zawieszenie, nie czekając końca postępowania dyscyplinarnego.

Art. 79.

Gdy obwinionego skazano na karę dyscyplinarną, czasu zawieszenia w służbie nie zalicza się do czasu służby czynnej.

W tych przypadkach, oraz wówczas, gdy nauczyciela wydalono w drodze administracyjnej lub wskutek zasądzenia go wyrokiem sądu karnego, nie służy mu prawo otrzymania części uposażenia, której wypłatę wstrzymano na czas zawieszenia go w pełnieniu służby.

O ile natomiast postępowanie dyscyplinarne umorzono lub obwinionego uwolniono w postępowaniu dyscyplinarnym — czas zawieszenia liczy się do czasu służby czynnej, a oprócz tego należy wypłacić mu część uposażenia, którą wstrzymano na czas zawieszenia.

Organizacja komisji dyscyplinarnych i postępowanie dyscyplinarne.

Art. 80.

Do orzekania w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli, powołuje się komisje dyscyplinarne.

Komisje dyscyplinarne dla nauczycieli są następujące:

- 1) okręgowe komisje dyscyplinarne, przy władzach, podlegających bezpośrednio Ministrowi,
- 2) komisja dyscyplinarna przy Ministrze,
- 3) odwoławcza komisja dyscyplinarna przy Ministrze.

Gdy utworzenie okręgowej komisji dyscyplinarnej nie jest możliwe z powodu małego składu personelu, może Minister orzekanie przekazać innej okręgowej komisji dyscyplinarnej lub komisji dyscyplinarnej przy Ministrze.

Art. 81.

Skład komisji dyscyplinarnych, ich właściwość, tryb postępowania dyscyplinarnego, oraz przepisy o kosztach postępowania dyscyplinarnego ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów w drodze rozporządzenia, przestrzegając zasady, że członkowie komisji dyscyplinarnych są w wykonywaniu swoich funkcji samodzielni i niezawisli i że

od orzeczenia komisji dyscyplinarnej, wydanego w I instancji, może zarówno obwiniony, jak rzecznik dyscyplinarny odwołać się do odwoławczej komisji dyscyplinarnej z powodu orzeczenia o winie i karze.

Art. 82.

W celu strzeżenia dobra służby, naruszonego przez uchybienie obowiązkom służbowym, władza, przy której istnieje komisja dyscyplinarna, wyznacza z grona podległych sobie urzędników lub nauczycieli rzecznika dyscyplinarnego z odpowiednią ilością zastępców.

Prawa i obowiązki rzeczników dyscyplinarnych ustala w drodze rozporządzenia Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów.

Art. 83.

Nauczycielowi, pociągniętemu do odpowiedzialności dyscyplinarnej, wolno przybrać sobie w postępowaniu dyscyplinarnym obrońcę z pośród funkcjonarjuszów państwowych, zamieszkałych na obszarze, na który rozciąga się zakres działania komisji dyscyplinarnej.

Prawa i obowiązki obrońcy, tudzież przepisy o przydawaniu obwinionemu obrońcy z urzędu ustala w drodze rozporządzenia Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów.

Art. 84.

Pisma, dotyczące postępowania dyscyplinarnego wolne są od wszelkich opłat skarbowych.

Odpowiedzialność nauczycieli w stanie nieczynnym, pozasłużbowym i w stanie spoczynku.

Art. 85.

Nauczyciele w stanie nieczynnym i pozasłużbowym podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu:

- 1) naruszenia obowiązków służbowych, którego dopuścili się jeszcze w czasie służby czynnej;
- 2) rażącego naruszenia obowiązków, ciążyących na nich w myśl ustawy niniejszej.

Nauczyciele, przeniesieni w stan spoczynku, podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej:

- 1) z powodu naruszenia obowiązków służbowych, którego dopuścili się w czasie służby czynnej;
- 2) z powodu naruszenia po przejściu w stan spoczynku przepisów art. 24 ustawy niniejszej.

Art. 86.

Odnosnie do nauczycieli, będących w stanie nieczynnym, pozasłużbowym lub spoczynku, mają

analogiczne zastosowanie postanowienia, dotyczące dochodzenia i postępowania dyscyplinarnego względem nauczycieli czynnych.

Na nauczycieli tych nakłada się następujące kary dyscyplinarne:

1) nagane;
2) stałe lub czasowe zmniejszenie uposażenia najwyżej o 25%;

3) w razie okoliczności, szczególnie obciążających, utratę wszelkich praw, wypływających z ich stosunku do Państwa, w tej liczbie uposażenia i zapotrzenia dla członków rodziny z możliwością zastosowania analogicznego postanowienia artykułu 76 niniejszej ustawy.

Właściwą do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko nauczycielowi w stanie nieczynnym, pozasłużbowym lub spoczynku jest komisja dyscyplinarna, która była właściwą w chwili przejścia nauczyciela w stan nieczynny, pozasłużbowy lub stan spoczynku.

Rozdział X.

Postanowienia przejściowe.

Art. 87.

Nauczycieli, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów posiadają charakter nauczycieli stałych, uważa się za stałych w rozumieniu art. 8 niniejszej ustawy, o ile posiadają obowiązujące w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy kwalifikacje zawodowe.

Za nauczycieli stałych w rozumieniu art. 8 ustawy niniejszej uważa się również tych, w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej czynnych na obszarze okręgów szkolnych: białostockiego, lubelskiego, łódzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego nauczycieli publicznych szkół powszechnych, którzy przed wejściem w życie ustawy niniejszej ukończyli przepisany w punkcie 1 art. 8 trzyletni okres nieprzerwanej pracy nauczycielskiej oraz posiadali świadectwo złożenia pierwszego egzaminu nauczycielskiego lub kwalifikacje zawodowe, uznane przez Ministra za równorzędne z kwalifikacjami nabytymi przez złożenie pierwszego egzaminu nauczycielskiego.

Art. 88.

Nauczyciele, którzy nie podlegają przepisom art. 87, a do dnia wejścia w życie ustawy niniejszej ukończyli przepisany w punkcie 1 art. 8 trzyletni okres nieprzerwanej pracy nauczycielskiej oraz posiadali przepisane dla ustalenia w zawodzie nauczycielskim kwalifikacje zawodowe, — z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej stają się stałymi w rozumieniu art. 8, o ile z dotychczas prowadzonych wykazów kwalifikacyjnych (t. zw. arkuszy nauczycielskich, tabel kwalifikacyjnych i t. p.) nie wynika, iż praca ich w ostatnich 2 latach przed wejściem w życie ustawy niniejszej nie może być uznana za zadowalającą w rozumieniu przepisów ustawy niniejszej.

Nauczyciele zaś, których praca w ostatnich 2 latach przed wejściem w życie ustawy nie może być na podstawie dotychczasowych wykazów uznana za zadowalającą, winni być do dnia 31 grudnia 1927 r. zwizytowani i — o ile otrzymają ocenę pracy zadowalającą — zaliczeni do nauczycieli stałych.

Nauczyciele, którzy na podstawie art. 87 lub artykułu niniejszego zostaną uznani za stałych w rozumieniu art. 8 ustawy, otrzymają dekrety ustalenia z ważnością od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej.

Do czasu ustawowego uregulowania sprawy kwalifikacyjnej zawodowych dla nauczycieli szkół tych kategorii, dla których niema ustawowych przepisów o zawodowych kwalifikacjach nauczycielskich, Ministrowi przysługuje prawo określania, jakie kwalifikacje zawodowe nauczycieli tych szkół są wystarczające dla ustalenia.

Art. 89.

Dyrektor, względnie kierownik szkoły, który przed wejściem w życie ustawy niniejszej uzyskał to stanowisko drogą konkursu, z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej zostaje uznany za mianowanego na to stanowisko w rozumieniu art. 11 ustawy.

Nauczyciele, którzy, pozostając w zawodzie nauczycielskim co najmniej lat 12, pełnią obowiązki dyrektorów, względnie kierowników szkół nieprzerwanie co najmniej lat 3, licząc wstecz od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, zostają uznani za mianowanych z dniem 1 stycznia 1927 roku w rozumieniu art. 11 na stanowiska dyrektorów, względnie kierowników, o ile posiadają obowiązujące w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej kwalifikacje zawodowe.

Nauczyciele, objęci art. 92, którzy zostali przejęci przez władze polskie od władz okupacyjnych i pracują w zawodzie nauczycielskim co najmniej lat 12, licząc wstecz od daty wejścia w życie niniejszej ustawy, mogą zostać kierownikami szkół (art. 12) z chwilą, gdy złożą przepisane egzaminy uzupełniające lub zostaną od nich zwolnieni.

Art. 90.

Postanowienia ustępów: czwartego, piątego i szóstego art. 15 mają analogiczne zastosowanie w tych wypadkach, gdy przerwa w służbie, względnie praca kontraktowa miała miejsce przed wejściem w życie ustawy niniejszej.

Art. 91.

Jeżeli nauczyciel stały (art. 87 i 88) zajmuje w chwili wejścia w życie ustawy posadę, uzyskaną drogą konkursu, lub też zajmuje ją nieprzerwanie nie mniej niż dwa lata, zostaje uznany za mianowanego na stałe na posadzie nauczyciela (art. 11), a ile ta posada zostanie uznana za stałą.

Art. 92.

Nauczyciele tymczasowi, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy korzystali z praw,

przyznanych im postanowieniami § 7 artykułu 22 (dawniej 23) ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. P. P. P. Nr. 44, poz. 311), zmienionej ustawą z dnia 18 grudnia 1919 r. (Dz. U. R. P. z 1920 roku Nr. 2, poz. 6) i ustawą z dnia 15 stycznia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 88) zachowują te prawa nadal aż do dnia 31 sierpnia 1927 r.

Art. 93.

Nauczycielom czynnym w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy może Minister zaliczyć do wymiaru uposażenia cały czas służby wojskowej — z wyjątkiem czasu pełnienia obowiązkowej służby wojskowej w szeregach.

Art. 94.

Nauczyciel tymczasowy, czynny w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, uzyskuje wszelkie prawa z ustawy emerytalnej narówni z nauczycielem stałym, jeżeli władza nie rozwiąże z nim stosunku służbowego przed upływem czasu, w którym funkcjonariusz państwowy, mianowany na stałe, nabywa prawo do emerytury.

Art. 95.

Na czas trudności mieszkaniowych przepisy ustępu pierwszego art. 26 należy stosować przy uwzględnianiu miejscowych warunków mieszkaniowych i osobistych nauczyciela.

Art. 96.

Na czas przejściowy aż do odwołania przez Ministra zawiesza się moc obowiązującą postanowienia art. 47, które będzie wykonywane w granicach faktycznej możliwości.

Rozdział XI.

Postanowienia końcowe.

Art. 97.

W wypadkach, gdy w przepisach niniejszej ustawy użyto wyrazu „Minister” bez bliższego określenia, należy rozumieć: Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 98.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 99.

Ustawa z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530) wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z pierwszym dniem czwartego miesiąca, następującego po jej ogłoszeniu.

Z chwilą wejścia w życie przytoczonej w ustępie poprzednim ustawy tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych tą ustawą.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r., zmieniające i uzupełniające postanowienia ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 592), wchodzi w życie po upływie siódmego dnia od dnia ogłoszenia.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 773) wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej z dniem 1 listopada 1932 roku.